

Genopførelse, hvis den var for gammel, skulde Staten betale Resten. Bønderne sagde saa: Ja, er det paa den Maade, kunne vi nok blive enige, saa er det jo i vor fælles Interesse at faa saa lidt som muligt lagt hen til Kirkens Vedligeholdelse. Menneskenes Børn ere nu en Gang saadanne her i Danmark, at naar Statskassen skal betale, pleje de ikke at genere sig, men kunne let blive enige. Jeg, som jo kendte denne Lov ganske godt her fra Tinget, hvor jeg var med til Forhandlingerne om den, kom slet ikke til Stede ved dette Møde, for jeg var ganske vis paa, at der blev ingen Bukser af det Skind, og da mine Bymænd kom og sagde til mig, at nu skulde de til at have Tienden afløst, og at Tiendekommissæren havde fortalt dem, at Statskassen skulde betale Gildet, dersom der ikke blev henlagt nok, sagde jeg: Der tage I rigtignok fejl. Resultatet blev, at da de vare blevne oplyste om, hvorledes det hang sammen, har ingen senere ytret Lyst til at forhandle mere om denne Sag. Det forekommer mig, at man med Rette kan bebrejde Ministeriet, at det til at vejlede Befolkningen i slige Anliggender udnævner Tiendekommissærer, som ere saa daarlig instruerede, at de komme med en ganske ravgal Forklaring om, hvorledes det hænger sammen. Jeg finder derfor Anledning til under denne Sag at sige til Ministeren, at saaledes ere hans Mænd instruerede, saa daarlig ere de udrustede til at vejlede Befolkningen i disse Sager. Den paagældende Tiendekommissær blev saa ærgerlig over hele Historien, at han frasagde sig Bestillingen; om den ny, der er valgt, har faaet en bedre Instruktion, ved jeg ikke.

Jeg tror saaledes ikke, at Ministeren har Ret i, at denne Lov beviser, at der ikke er Misfornøjelse med denne Sag. Som Grund til, at der ikke er gjort noget efter denne Lov anførte Landbrugsministeren dernæst endnu de ubeldige Pengeforhold. Det forstaar jeg virkelig ikke. Efter Loven af 1894 § 10 er det jo netop saaledes, at naar de forhandlende først kunne blive enige — hvad de saa godt som aldrig blive, naar det drejer sig om noget videre — er det den letteste Sag af Verden at faa Pengene. I den nævnte Paragraf bestemmes det nemlig, at man kan faa dem af Staten og afbetale dem i 60 Aar; den halvaarlige Ydelse er 2 pCt. af Laanebeløbet, altsaa 4 pCt. om Aaret, og deraf er 1½ pCt. pr. Halvaar Rente, og Resten er Afdrag. Jeg begriber da ikke, hvorledes Ministeren kan anføre, at Pengeforholdene

skulde have forhindret Loven i at virke. Nej, var der bare sørget saa godt for alt andet i denne Lov som for den Maade, hvorpaa man skal faa Pengene, naar man ellers er bleven enig, er jeg overbevist om, at denne Lov vilde have udøvet megen Virkning her i Landet.

Jeg kan forsikre de ærede Ministre om, at er der nogen Skat, der er Misfornøjelse med, er det netop vore Tiendeskatter, og eftersom Samfundsudviklingen skrider frem ogsaa ude paa Landet, blive vi derude mere og mere misfornøjede med Forholdene. Det er jo enhver i denne Sal bekendt, at Udviklingen ude paa Landet er denne, at ved de mange Jærnbaner, vi faa, baade Statsbaner og private, rejser der sig ved næsten hver eneste Station en stor By. Hele Udviklingen ude paa Landet gaar i den Retning, og Centrene forrykkes paa mange Maader ved disse Stationers Fremkomst. Gaar man f. Eks. over til Syd- og Vestjylland, vil man ret for Alvor faa at se, hvorledes der rejser sig, man kan næsten sige, hele Købstæder, og endda ikke smaa Købstæder, omkring disse Stationer. Alene i min Nabokommune er der f. Eks. to saadanne Stationer med en Mængde Beboere. Hvorledes er nu Forholdet der? Ja, Forholdet er det, at Bønderne i de paagældende Sogne skulle vedblive at svare baade til Kirkernes Vedligeholdelse og til Præsternes Løn, ligesom de skulle svare den gamle Bispetiende til Herremanden, og han putter den i Lommen med Undtagelse af en lille Smule Skat, som han svarer til Staten. De mangfoldige store Forretninger, som rejse sig omkring Stationerne, svare derimod ikke en eneste Øre til Kirkernes Vedligeholdelse eller til Præsternes Løn og have ikke det mindste med Kongetiender eller noget saadant at gøre. Uretfærdigheden bliver Dag for Dag større og større. Vi, som have Hartkornet, sidde og ere Vidner til, at Forretninger, som have Indtægter af Tusinder af Kroner om Aaret, ikke svare en eneste Øre, det er os, der skulle holde Kirkerne vedlige, svare Løn til Præsterne og Kongetiende. Og saa tror den ærede Landbrugsminister ikke, at Misfornøjelsen Dag for Dag bliver større og større! Derfor siger jeg, at det er paa Tide, at denne Sag er bleven rejst, og jeg haaber, at den er bleven rejst saaledes af dette Ting, at vi skulle være i Stand til at faa det andet Tings Mening at høre om den, hvad jo ikke er blevet Tilfældet tidligere. Jeg kan forsikre de højtærede Ministre om, at denne Sag vil ikke komme til at dø, fordi